

Y A VYSOKÉ TATRY

1983

september • október

Kčs 3,—

Patagónia 1982 — 1983

Na prelome rokov 1982-83 odcestovala do Patagónie z Prahy 7 členná expedícia pre výskum vysokých pohorí SAV v spolupráci s TJ IAMES Kežmarok. Cielom expedície bolo okrem výskumu horstva i zdanie doposiaľ neprelezanej západnej steny Fitz Roy. Už minulého roku sa o prelezanie tejto steny pokúšala výprava československých horolezcov vedená zaslúžilým majstrom športu Michalom Orolinom. Pre neľudské podmienky tento pokus stroskotal v hornej tretine steny. Tento rok je tu Mišo znova s mälo zmeneným kolektívom, bohatším o skúsenosti z minulej výpravy.

Z Prahy výprava odcestovala 29. 11. 1982 po trase Rim-Rio de Janeiro-Buenos Aires. Asi po 30 hodinovej ceste sme pristáli v hlavnom meste Argentíny Buenos Aires. Argentina je veľkostou rozlohy druhý najväčší štát Latinskej Ameriky. Rozprestiera sa na ploche 2,8 mil. km². Z celkového počtu obyvateľov (25 mil.) žije vyše 10 mil. v hlavnom meste, takže krajina na juh je osídlená veľmi riedko. Argentina je veľkostou rozlohy druhý najväčší štát Latinskej diel obyvateľov európskeho pôvodu. Potomkovia európskych

Vodopády Iguaçú sú ozdobou argentínskej prírody na severu krajiny.

príťahovalcov tvoria 97 % všetkého obyvateľstva. Pôvodné obyvateľstvo bolo v priebehu španielskej kolonizácie v 16.-18. storočí vyhubené alebo zatlačené na sever do nehostinných oblastí. Buenos Aires nás privítalo veľkou horúčavou a vlhkosťou (97 %). Pre nás to bola veľká zmena. Krajina v súčasnej dobe bola vojnou o Malviny finančne zruinovaná a hodnota US dolára niekoľkonásobne vzrástla. Každý cudzinec je povinný do 3 dní po prichode do Argentíny policajne sa prihlásiť. Z polície naša cesta viedla na riaditeľstvo správy Národných parkov, kde sme vybavili vstup do národného parku pod Fitz Roy ako i podpisali vyhlásenie, že pri horolezeckom podnikaní nebudem žiadať ani volať o pomoc, nakoľko záchranná služba v Patagónii nejestuje — každý podniká na vlastné riziko.

Zivot obyvateľov tohto veľkomesta plynne kludne a oni ako všetci južania majú vždy na všetko dosť času — zhodu doposiaľ neprenikol. Obdivuhodný, pre nás ľahko pochopiteľný, je i ich prístup k deťom. Deti si tu môžu skutočne dovoliť všetko. Bežne je vidieť v reštauráciach v neskôr večerných hodinách 2-3 ročné deti spolu s rodičmi. Deti behajú križom-krážom po reštaurácii, vbehnú do kuchyne, za barový pult, ako pri hre niekde v jasliach. Nik z personálu im v tom nebráni, ba ani na ne nekričí. Nevzruší ich, keď decká rozbijú nádobie alebo sa jednoducho pustia do konzumovania potravín v reštauračnej kuchyni. Pre našinca je to dosť nepochopiteľné.

V Buenos Aires sme si pozreli starý prístav, žial' v mori sa tu kúpať nedá, nakoľko mesto je v blízkosti zátoky La Plata a vody mora sú na každú stranu od ústia zátoky v dĺžke 60-70 km kalné.

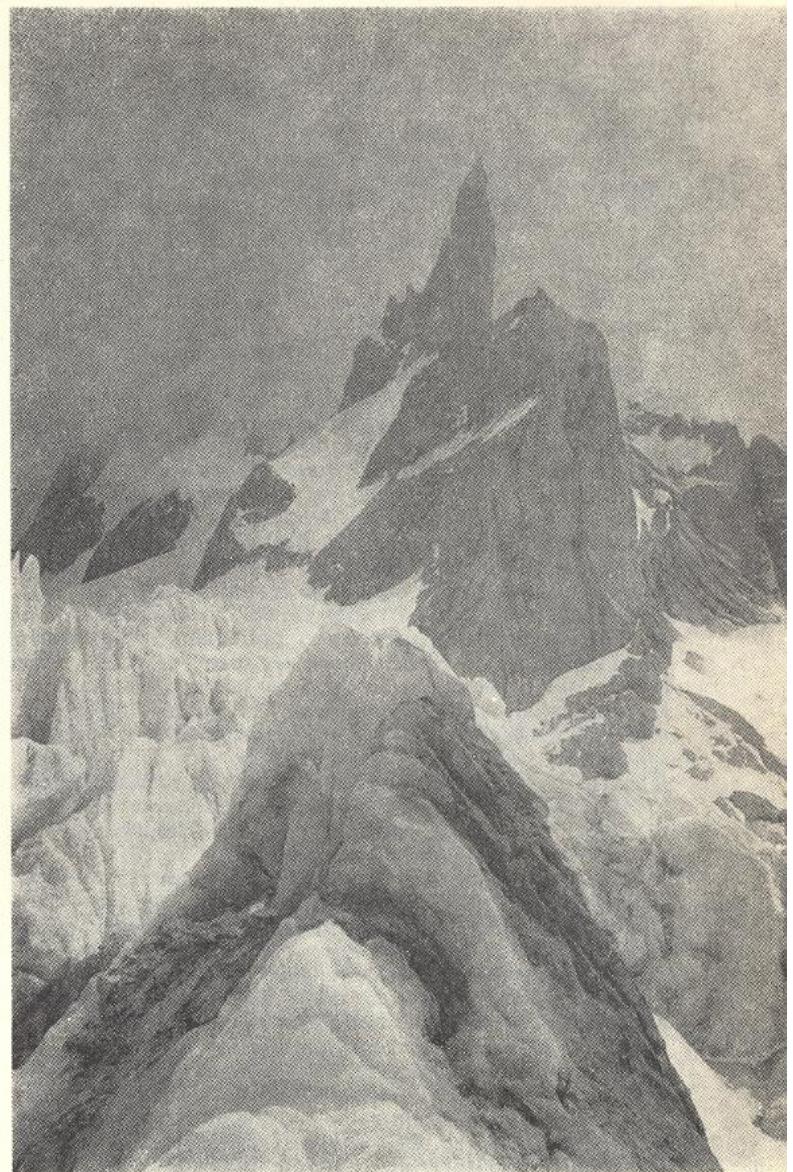
Po vybavení všetkých formalít odletame domácimi linkami ďalej smerom na juh do Rio Gallegos, odkiaľ sa prepravujeme malým motorovým lietadlom do Calafate. Tu prenajímame 2 terénné vozidlá, ktoré nás prepravia po prăšných cestách ešte 250 km na juh na posledné stále obývané miesto Hostériu. Je to vlastne chata s kapacitou cca 20 miest. Ďalej už končí civilizácia, cesta ďalej nie je možná ani terénym vozidlom — jediným dopravným prostriedkom sú kone. Na Hostérii prenajímame 14 koní, ktoré majú prepraviť nás materiál do základného tábora. Prenajať také množstvo koní nie je také jednoduché ako by sa na prvý pohľad zdalo. V Hostérii sezónne prebýva slobodný

podnikateľ s koňmi, zvaný Lučo. Ked' sa ho spýtate, kol'ko má koni, bez mihnutia oka odpovie že 30. Tie však nikdy nemá pohromade, nakoľko sa o ne vôbec nestará a kone sa voľne pasú v okolitej pampe a milý Lučo, ked' sa mu rysuje kŕeft, ich musí chytiť. Jeho kone sú také pohodlné ako on. Ked' ho zbadajú, tryskom sa mu snažia vyhnúť, lebo vedia, čo ich čaká, ked' ich hľadá gazda. Zväčša sa mu podari chytiť kobyly, ktoré ešte odchovávajú žriebätá, od ktorých neujdú. Po dvoch dňoch Lučo predsa potrebný počet koní zohnal, naložili sme ich nákladom (na každého 70 kg) a celá tátó kolóna sa vydala na cestu do základného tábora dlhú asi 50 km.

Od odchodu z domova uplynulo iba 6 dní a už sme v Patagónii v bezprostrednej blízkosti Fitz Roya. Patagónia rozprestierajúca sa na juhu Argentíny a Chile je verejnosti pomerne málo známa. Je to najveternejší kút našej zeme. Z Tichého oceánu po celý rok fučí do teplejšieho kontinentálneho územia západný vietor. Studený Humboldtov prúd dynamiku vetra ešte umocňuje. Patagónske vichrince sa rútia v nárazoch 160–180 km/hod. Takýto náraz sa spravidla ohlási niekoľko sekúnd dopredu, takže sa naň možno pripraviť. Ale ked' pride nečakane, človek sa váľa po zemi ako opitý a horolezcov hrozí zmetenie zo skaly. Západné vety prinášajú od mora veľkú obláčnosť a mnoho vláhy. Temné mračná letia nízko nad zemou a len zriedka sa roztrhnu. Ľudia tu horšie ako vietor znášajú dážď. Z nízkeho stropu mračien prší niekoľkokrát denne. Je iba 7–10 dní v roku, ked' neprší vôbec. Náveterňa strana Patagónie patrí medzi najdaždivejšie studené krajinu na zemi. Vplyvom týchto klimatických podmienok v horách čiara večného snehu smerom k juhu prudko klesá. V oblasti Fitz Roya je vo výške okolo 800 m nad morom Cero Tore a západná stena Fitz Roy. Fitz Roy – tento obrovský 3375 m vysoký monolit bol po prvýkrát zdolaný až r. 1952 po vyše mesiacnej drine v poradí už tretej francúzskej výpravy dvojicou horolezcov Terray – Magnone. Ďalších 7 rokov hora odoláva, hoci ročne sa na ňu pokúša vyliezť rad expedícii. Mnohí špičkovi horolezci celého sveta odchádzajú porazeni. Neúspech je tu vyslovovaný oveľa viac ako úspech. Dopolň viedie na vrchol 7 výstupových ciest. Západná stena, ktorá je najväčšia 2100 m vysoká a z aspektu svojej polohy najviac vystavená tvrdým klimatickým podmienkam, je doposiaľ nezdolaná.

V pomerne zlom počasí sme začali s vynáškami pod stenu. Prvú noc pod stenou sme sa pokúsili prečkať v stnoch. K ránu sa strhla vichrica, stany nám zničilo a my sme museli v chvate zostúpiť dole. Bolo potrebné nájsť iné útočište. Po dlhzej diskusii sa rozhodlo pre vybudovanie jaskyne v lade. Bolo to veľmi rozumné riešenie. Jaskyňa bola v bezprostrednej blízkosti pod stenou, vzdialenosť základného tábora na 5 hodín pochodu. Postupom času sme ju zväčšovali a nakoniec sa v nej vyspalo pohodlne 5 ľudi. Bolo v nej vlhko, ale dokonale chránilo pred vetrom. Do Vianoc bola vďaka Vladovi Petrikovi, ktorý svojím optimizmom burcoval celú výpravu, už podstatná časť materiálu v stene. Fixné laná z minulého roku boli bud' opravené alebo vymenené. Samotná stena je v spodnej časti veľmi rozlámaná a stáva sa kolmou až prevíslou. Lezenie v nej je veľmi ťažké, sťažované vichrincami a silnou námrazou. Za necelých 50 dní násloho pobytu boli iba 4 pekné dni, aj to nie pohromade. Najskôr vždy po dni, potom dva. Ked' sa už pomaly prestávalo veriť v úspech, prišli tesne pred odchodom domov dva pekné dni. Počas týchto dní vystúpila 15. 1. trojica horolezcov Michal Orolin, Vlado Petrik a Róbert Gálfy na vrchol Fitz Roya. Bol to zaslúžený úspech tejto trojice, ktorá sa počas lezenia vykryštalizovala ako suverénné najrýchlejšia a najlepšia. Pozornosť horolezcov sveto pútala západná stena väšnivejšie ako všetkých 7 predchádzajúcich výstupov na Fitz Roy. Prvenstvo patria teda československému horolezeckému športu. Je to vynikajúci úspech, na ktorý môže byť právom naše horolezecké hrdé. Na spriatonej ceste som podnikol spolu s F. Kellem ešte cestu k vodopádom Iguacú. Tieto vodopády sa nachádzajú v mestach, kde brazílsky štát Paraná hraničí s argentinskou provinciou Missiones a súčasne asi 50 km od hraníc Paraguaja. Rieka Iguacú pramení nedaleko pobrežia Atlantického oceánu. Miesto toho, aby tiekla do mora, vydala sa na cestu 1300 km dlhú brazílskym vnútrozemím. Početnými prítokmi vzrástla a nadobudla tok široký 1 až 3 km. Rieka si vypracovala koryto silne členeným príkrovom treťohorných čadičov, takže už na strednom toku vytvára mohutné kaskády a pereje. Indiáni ju s úctou nazývajú Iguacú – Veľká voda. Niekoľko km pred jej ústím do ešte väčšieho toku Paraná vody Iguacú narazili na poslednú čadičovú

Skaly a ladvce v blízkosti Fitz Roya. Snímky: Fero Kele

dosku a koryto nedávno široké 1 km sa rozlialo akoby do jazera. Z jeho hladiny vyčnievajú čadičové ostrovy pokryté hydrofilnými rastlinami, najmä vysokými stromami. Medzi ostrovmi sa delí tok na početné ramená, ktoré každým metrom na západ naberajú čoraz väčšiu rýchlosť až narazia sa ohlušujúcim hrmotom a dunením valia cez prah 70 m do hlbiny. To, čo čini kataraky mimoriadnym javom, je do podkovy ohnutý 3 km dlhý prepadový prah ležiaci uprostred bujného pralesa. Vodopády sú v tak scénicky nádhernom prostredí, že pohľad na ne je úchvatný.

Lehota nášho pobytu končí a my odlietame do New Yorku a ďalší deň sa všetci šťastne vraciame do Prahy.

MILAN HOHOLÍK